

Uppskot samgongunnar

Boykott av Suður-afrika og Namibia

— veiðan heldur fram

Samgonguflokkarnir hava lagt fram uppskot til forboð móti handli við Suðurafrika og Namibia. Í uppskotinum verður tó tilskilað, at føroyska samarbeiði við londini, sum er í lotuni, skal hava loyvi at halda fram til 1. mars 1990. Tá hevur so Namibia væntandi fingið sjálvstýri og verður tí litil og eingin broyting í spurninginum um føroyska fiskiveiðu við Namibia sæst av uppskoti samgongunnar.

Jógvan Sundstein, lögmaður ynskir boykott men to soleiðis at føroyska fiskiveiðan í syðra parti av Afrika skal kunna halda fram

Uppskot til

løgtingslóg um forboð móti handli við Suðurafrika og Namibia.

§ 1. Innflutningur til Føroya av vør-um og tænastuveitingum við uppruna í Suðurafrika ella Namibia og útflutningur av vør-um og tænastuveitingum úr Føroyum til Suðurafrika ella Namibia er forboðin.

Stk. 2. Reglurnar í stk. 1 fevna ikki um

- 1) inn- og útflutning, id ikki er av vinnuligum slag og
- 2) útflutning av framleiðsluni til einans læknalig endamála.

§ 2. Forboðið fyrri handli við Suðurafrika og Namibia fevnir eisini um flutning av olju og oljuúrdráttum við føroyskum skipum til og úr Suðurafrika og Namibia.

§ 3. Landsstýrið kann veita undantakslovi frá forboðnum í §§ 1 og 2. Stk. 2. Tann innflutningur og útflutningur, sum nevndur er í § 1, stk. 1 kann tó fara fram inntil 1. mars 1990.

§ 4. Persónur, herundir nevndarlímur í virkjum, id bróta §§ 1 og 2, verða revsaðir við bót ella hefti. Stk. 2. Er brotið framt av einum partafelag, lutafelag ella líknandi, kann felagið sjálvt koma undir bót.

§ 5. Tá Namibia hevur fingið sjálvstýri, er landsstýrin heimilað við kunngerð at strika orðingina »ella/og Namibia« í §§ 1 og 2.

§ 6. Henda lóg kemur í gildi 1. mars 1989.

Føroya løgting og Føroya landsstýri fagna tí friðaravtalu, sum stríðandi partarnir í sunnara Afrika hava undirskrivað við undirtøku frá USA, Sovjet og ST-felagsskapi-num, og sum ber í sær afturtøku av kuansum og suðurafrikonskum hermonnum úr Angola og sjálvstýri fyrri Namibia við frium valum.

Løgtingið ynskir at stuðla, serliga í fiskisamvinnu, einum sjálvstøðugum og demokratiskum Namibia í tann mun, sum litla land okkara maktar, um áhugi er frá namibiskari síðu fyrri slíkum stuðuli.

Viðmerkingar

Apartheidpolitikkurin í Suðurafrika hevur ført við sær, at bæði ST og fleiri lond hava gjørt samtyktir og framt lógávu um ymisk tiltøk mótvægis landinum.

Eitt vanligt tiltak er at banna handli við Suðurafrika. Ymiskt er, sum mett verður um ávirkanina av tilikum tiltøkum, men í summum portum av heiminum verður hetta hildið at vera rættur politikkur.

Norðurlond hava gjørt ein sokallaðan »handlingsplan« viðvíkjandi teirra Suðurafrikapolitikki og hevur hetta ført við sær, at hesi lond hava sett í verk bann móti handli við Suðurafrika.

Danmark hevur gingið á odda millum Norðurlond við at herða lógávu, og tá id danska lógin frá juni 1986 varð samtykt, var tað andstøðan í Folkatinginum, sum atkvøddi fyrri, meðan stjórnarflokkarnir ikki atkvøddu. Undir viðgerðini varð lógin eisini broytt og herð. Hini Norðurlondini høvdu tá eina nøgv linari lógávu á hesum øki enn Danmark.

Eitt uppskot til lögtingslóg um forboð fyrri handli við Suðurafrika og Namibia, sum inniheld reglur, sum í høvuðsheitum samsvaraðu við ta — strongu — dansku lógávu, varð av Føroya landsstýri lagt fyrri lögtingið tann 4. november 1986 (løgtingsmál nr. 35/1986).

Hetta lógaruppskot vann ikki frama á tingi og datt burtur við endan á tingsetuni 1986/87.

Um tað mundið, tá id hetta uppskot varð lagt fyrri lögtingið, var danska lógávan sum nevnt munandi strangari enn lógávan í hinum Norðurlondum, men síðan tá hava hini Norðurlondini hert sína lógávu, so hon í dag líkist teirri dansku, seinast er Island komið uppi. Island samtykti í mai 1988 forboð fyrri handli við vør-um millum Island og Suðurafrika/Namibia.

Føroyar standa sostatt í dag í teirri støðu at vera einasta Norðurland, id ikki forboðið handli við Suðurafrika.

Landsstýrið metir, at við tí stóra denti, id Norðurland sum heild leggja á suðurafrikaspurningin, og við tí denti, id Føroyar leggja á at vera við í norðurlandska felagsskapi-num, er nøgv, sum talar fyrri at fylgja hinum Norðurlondum eftir í suðurafrikamálum.

Til tær ymisku lógargreinirnar skal landsstýrið gera hesar viðmerkingar:

Viðv. § 1:

Bannið fevnir um innflutning av vør-um og tænastum, id hava uppruna í, at vørur og tænastur, id eru ætlað til endaliga nýtslu í Suðurafrika ella Namibia. Ætlanin er ikki at banna handli við onnur lond í Syðra Afrika, við vør-um, sum fara igjøgnum havnir í Suðurafri-

kanska Lýðveldinum ella Namibia.

Viðv. § 3:

Uppskotið um at landsstýrið skal kunna geva undantakslovi er orðað á sama hátt sum í lögtingsmáli nr. 35/1986.

Tað er greitt, at undantakslovi eiga bert at verða givin í serstøkum førum, tá id hetta verður mett ikki at nerva høvuðsendamálið við handilsforboðnum.

Skiftisreglurnar eru í hesum lógaruppskoti, eins og í aðrari forboðslógávu, harimillum teimum lógum, id hini Norðurlondini hava sett í verk, ætlað til tess at geva teimum, sum í áliti á ta lógávu, id hevur verið í gildi, aðrenn hetta uppskot er sett fram, hava gjørt handilsligar avtalur um virksemlu, id verður forboðið, tá id nýggja lógávan fær gildi, rimuliga tíð at uppfylla sínar sáttmálaskyldur og at finna aðrar úteigir fyrri virksemlu.

Tá id talan er um sølu av fiski í Suðurafrika/Namibia frá føroyskum fiskiskipum, sum verður bannað sambært lógin, ætlar landsstýrið at heita á viðkomandi skipaigarar um í tíðini, tá id hetta framvegis er loyvt sambært skiftisreglunum, ikki at landa í Suðurafrika, men heldur í havnum í sjálvum Namibia.

Viðv. § 5:

Endamálið við allari lógávu um handilsforboð er at trýsta Suðurafrikanska Lýðveldið at avtaka apartheidpolitikkinn. Namibia er bert tikið við í hesi lógávu, tí at landið er undir suðurafrikonskum yvirráði. Nu er úttil fyrri, at hetta yvirráðið skjótt fær enda. Tí er umráðandi at landsstýrið so smidliga sum gjørligt, t.e. við kunngerð, kann sleppa Namibia undan handils-

forboðnum, tá id Namibia fær sjálvstýri. Enn vita vit to ikki við vissu, nær tað verður. Helst verður tað beint eftir ársskiftið 1989/90.

Eitt mál, id eigur at verða nevnt í hesum viðfangi, er havnarbyurin Walvis Bay, sum ógreiða er um Walvis Bay liggur á namibisku strondini, men verður av suðurafrikonsku stjórnini roknaður sum partur av Suðurafrikanska Lýðveldinum.

Um so er, at Walvis Bay ikki verður partur av tí sjálvstýrda Namibia, fer avtøkan av handilsforboðnum mótvægis Namibia ikki at umfata vørur, id uppskipaðar verða í Walvis Bay til endaliga nýtslu í hesum býi ella í Suðurafrikanska Lýðveldinum annars, men bert verur til nýtslu í sjálvum Namibia (ella aðrum londum í Syðra Afrika).

Í sambandi við, at Namibia skjótt fær sjálvstýri, ynskir landsstýrið við uppskoti til samtyktar at úttala sína nøgd við, at loysn er funnin á hesum altjóða trupuleika, sum í mong ár hevur merkt viðurskiptini í Syðra Afrika.

Jógvan Sundstein
løgmaður

Jalgrim Hilduberg